

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

To ud af tre danskere lider af kroniske sygdomme

Hvidberg, Michael Falk; Johnsen, Søren Paaske; Davidsen, Michael; Ehlers, Lars Holger

Published in:
Laegemagasinet

Publication date:
2019

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Hvidberg, M. F., Johnsen, S. P., Davidsen, M., & Ehlers, L. H. (2019). To ud af tre danskere lider af kroniske sygdomme. *Laegemagasinet*, (3).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

To ud af tre danskere lider af kroniske sygdomme

AF PH.D. MICHAEL FALK HVIDBERG, DANISH CENTER FOR HEALTHCARE IMPROVEMENTS, AALBORG UNIVERSITET, PROFESSOR SØREN PAASKE JOHNSEN, DANSK CENTER FOR KLINISK SUNDHEDSTJENESTEFORSKNING, KLINISK INSTITUT, AALBORG UNIVERSITET OG AALBORG UNIVERSITETSHOSPITAL, SENIORFORSKER MICHAEL DAVIDSEN, STATENS INSTITUT FOR FOLKESUNDHED, SYDDANSK UNIVERSITET OG PROFESSOR LARS EHLERS, DANISH CENTER FOR HEALTHCARE IMPROVEMENTS, AALBORG UNIVERSITET

Antallet af danskere, der lider af én eller flere kroniske sygdomme, er langt højere end hidtil antaget. Det viser Danmarks hidtil største studie i kroniske sygdomme – og verdens første kortlægning kroniske sygdomme i den samlede befolkning for et helt land (1, 2).

Indtil nu har Danske Regioner og Sundhedsstyrelsen officielt vurderet, at cirka hver tredje dansker lider af en kronisk sygdom. Men det er et underestimat. Cirka to ud af tre danskere over 16 år har én eller flere kroniske sygdomme. Det er næsten det dobbelte af de hidtidige officielle estimater.

Ifølge de nye tal har mænd i gennemsnit 2,0 sygdomme, mens kvinder gennemsnitligt har 2,4. Forskellene er dog mere markante på alder, hvor 16-44-årige i gennemsnit har 1,1 sygdom, 45-74-årige har 2,7 sygdomme og 75+-årige har 5,3 sygdomme i gennemsnit. Tallene dækker over store forskelle, f.eks. er det maksimale antal sygdomme for én patient 36.

De 10 hyppigste lidelser er følgende: Forhøjet blodtryk (23,3 %), forhøjet kolesterol (14,3 %), depression (10,0 %), bronkitis (9,2 %), astma (7,9 %), type 2-diabetes (5,3 %), KOL (4,7 %), slidgigt i knæ (3,9 %), knogleskørhed (3,5 %) samt mavesår (3,5 %).

Studiet har kortlagt den fulde kroniske sygdomsbyrde og identificeret over 199 kroniske sygdomme blandt alle 4,5 millioner danskere over 16 år. Det er gjort via de unikke danske sundhedsregistre, og fordi der ses på alle borgere, er der ingen statistisk usikkerhed – tallene er, som de er.

I studiet er medregnet patienter, som er blevet udredt, diagnosticeret og behandlet af læger og andre sundhedsprofessionelle i det danske sundhedsvæsen for de pågældende sygdomme. De valgte sygdomme er baseret på WHO's anerkendte internationale sygdomsklassifikationssystem ICD-10, som også i Danmark udgør ryggraden i sundhedsvæsenets registrering af diagnosticerede sygdomme.

Prævalensen af kronisk sygdom er således opgjort ud fra detaljerede registreringer i bl.a. Landspatientregistret, Lægemiddelregistret, og Sygesikringsregistret.

Resultaterne fra studiet har skabt stor mediebevågenhed i den seneste tid. Nogle læger og forskere er bekymrede for, om debatten kan have negative konsekvenser. Vil offentliggørelsen af tallene om kronisk sygdom føre til yderligere sygeliggørelse af ellers raske individer? For hvis alle andre er syge, så må jeg jo også være det! Kritikken har bl.a. været, at opgørelser af kronisk sygdom kun bør medtage "de alvorligste sygdomme" – og ikke som vores nye studie 199 kroniske lidelser.

Risikoen for sygeliggørelse er et reelt problem, hvor blandt andre Dansk Selskab for Almen Medicin og andre samfundsdebattører har en vigtig rolle. Imidlertid betyder det efter vores opfattelse ikke, at opgørelser over forekomsten og fordelingen af kroniske sygdomme, samt diskussioner om definitioner og opgørelser alene skal holdes i faglige kredse.

Der har også været debat om, hvad "kronisk" betyder. WHO definerer kronisk sygdom som: "Noncommunicable – or chronic – diseases are diseases of long duration and generally slow progression." (3). Altså ikke livslangt. Lignende definition bruger Sundhedsstyrelsen: 'a disease that has a long-term course or is constantly recurring' (4).

Vi mener, der mangler en hensigtsmæssig terminologi og nuancering af de ikke akutte eller smitsomme sygdomme, herunder en gradbøjning af deres alvorlighed og længde. Virkeligheden er, at vores tids (kroniske) sygdomme ikke altid er livslange eller lige alvorlige, hvilket strider imod vores dagligdags forståelse af begrebet kronisk. Vores studie forsøger at præcisere og nuancere begrebet kronisk, idet vi i tråd med anden forskning har anvendt en mere præcis definition af kronisk sygdom, d.v.s. "We defined a person as having a chronic

condition if that person's condition had lasted or was expected to last twelve or more months and resulted in functional limitations and/or the need for ongoing medical care" (5).

Derudover kræver definitionerne til brug i forskning og opgørelser, at man differentierer og nuancerer alvorlighedsgraden af kronisk sygdom. I vores studie er der anvendt fire kategorier (livslang, 10, 5 og 2 år). Dette er en vigtig brik i forståelsen af kronisk sygdom – også for at reducere sygeliggørelse og give en mere korrekt sygdomsforståelse.

Studiets resultater er også vigtige i forhold til en diskussion om prioritering og diskussion af kronikerbyrdens samfundsmæssige udfordringer i fremtiden. Ikke mindst fordi det finansielle pres er voksende og udgør et stigende problem. Det stigende antal af kronikere anses af både forskere, myndigheder og WHO som sundhedsvæsnets største udfordring, og det nye studie har givet et basalt overblik, der ikke har været før. Med undersøgelsen gives et nyt supplerende redskab, som kan bruges

i prioritering, planlægning, vurdering af økonomiske byrder, og udvikling af det fremtidige sundhedsvæsen, som skal kunne håndtere fortsat flere kronikere. Første step hertil er netop det overblik, undersøgelsen giver over, hvem og hvor mange kronikere, der er.

Studiet giver også en ramme at arbejde videre med og mulighed for at nuancere og analysere kroniske sygdomme i den danske befolkning – eksempelvis med afsæt i de fire alvorlighedsgrader. Ikke alle kroniske sygdomme er lige alvorlige, og nogle er vanskeligere at behandle end andre. Det er ikke vores opgave som forskere at selekttere i billedet, men fremlægge det fulde billede bedst muligt – velvidende at billedet ikke er statisk, men vil og skal blive videreudviklet. Samfundsdebatten skal foregå på et oplyst grundlag og for at kunne bidrage til imødekommelse af fremtidens udfordringer i sundhedsvæsenet, er der brug for et nuanceret og samlet korrekt billede af sygdomsbyrden.

Referencer

1. Hvidberg MF, Johnsen SP, Glumer C, Petersen KD, Olesen AV, Ehlers L. Catalog of 199 register-based definitions of chronic conditions. *Scand J Public Health*. 2016;44:462–79.
2. Hvidberg MF, Johnsen SP, Davidsen M, Ehlers L. *Pharmacoecoon Open*. 2019 Jul 24. doi: 10.1007/s41669-019-0167-7. [Epub ahead of print].
3. WHO: https://www.who.int/features/factfiles/noncommunicable_diseases/en/
4. Sundhedsstyrelsen [Danish National Board of Health]. Beskrivelse af Sundhedsstyrelsens monitorering af kronisk sygdom [Description of National Board of Health's monitoring of chronic disease]. National Board of Health [http://www.ssi.dk/~media/Indhold/DK – dansk/Sundhedsdata og it/NSF/Dataformidling/Sundhedsdata/Kroniker/Metodebeskrivelse af Sundhedsstyrelsens monitorering af kronisk sygdom.ashx](http://www.ssi.dk/~media/Indhold/DK-dansk/Sundhedsdata%20og%20it/NSF/Dataformidling/Sundhedsdata/Kroniker/Metodebeskrivelse%20af%20Sundhedsstyrelsens%20monitorering%20af%20kronisk%20sygdom.ashx) (2012, accessed 15 June 2015).
5. Sullivan PW, Lawrence WF, Ghushchyan V. A national catalog of preference-based scores for chronic conditions in the United States. *Med Care* 2005; 43: 736–49.

- Studiet er udarbejdet af Danish Center for Healthcare Improvements (DCHI) på AAU. Det er finansieret af DCHI, Region Nordjylland og Momsfonden. Derudover er projektet lavet i samarbejde med Statens Institut for Folkesundhed.
- Studiet er den første del af et større forskningsprojekt om kroniske sygdomme. Formålet med projektet er at give et overblik over sygdomstyper og omfanget af kronisk sygdomsbyrde til både politikere, sundhedsprofessionelle og forskere til brug i sundhedsplanlægning. Projektet undersøger også variation i livskvalitet hos patienter med en eller flere af de 199 kroniske sygdomme.